Published and distributed under permit (No. 731), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.




# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 127. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 2-го ЧЕРВНЯ, 1921. VOL. XXIX. No. 127. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, JUNE 2, 1921. THREE CENTS


## ЗНИЖЕННЄ ЗАПЛАТИ ЗЕЛІЗНИЧИМ РОБІТНИКАМ.

### 400,000,000 ДОЛЯРІВ БУДЕ ВИНОСИТИ ЗНИЖКА.

**ШІКАГО, 31. мая. — Федеральна Зелізнича Робітнича Рада має проголосити завтра зниженнє заплати зелізничим робітникам, яке має обовязувати від 1. липня сего року. Зниженнє має відноситися до членів яких 31 робітничої організації, які працюють на 104 зелізницях.**

**Знижка ся разом взята зменчить видаток зелізниць на робітників о 400 мілїонів долярів на рік. Знижка не однакова для всіх робітників: в случаю секційних робітників знижка виносить коло 18 процент; для свичменів та робітників, працюючих у варстатах, коло 9 процент; для робітників, працюючих на поїздах, коло 7 процент; для робітників, направляючих вози, коло 10 процент.**

**Найбільше значіннє для робітників буде мати знижка для звичайних, нефахових робітників, о котрих боротьба перед федеральною радою була найзавзятійша; ся знижка просто знесе всю надвижку, яку сї робітники дістали були в липни минувшого року. Вони будуть побирати коло 3 долярів за осьмигодинний день працї, а на полудни то ще менче, бо навіть коло півтора доляра за десятьгодинний день працї.**

### СЕНАТОРИ ДЕБАТУЮТЬ НАД МОЖЛИВОСТЮ ВІЙНИ З АНГЛІЄЮ

**ВАШІНГТОН, 31. мая. — Коли перед повну палату сенату прийшла справа видатку на фльоту в сумі пів мілїярда долярів, сенатор Ленрут з Висконсин противився сему внесенню і подав поправку на зменченнє сего видатку.**

**Підчас дебати над сею поправкою, внескодавець підняв, що на його думку Злучені Держави не потребують найбільшої фльоти у світі. На його думку Америка повинна вдоволитися фльотою, богато слабшою від англійської. Англія, — говорив він — потребує великої фльоти, бо вона має велику імперію, богато кольоній, і вже само удержаннє сих кольоній при державі вимагає великої фльоти. Кромі сього Англія се остров, котрий не продукує всего, потрібного до життя, але спроваджує майже усю поживу зпоза границь краю; якби так Англія не мала великої фльоти, вона не моглаб бути певною тої поживи.**

**Правда, говорив сенатор Ленрут, якби Америка мала колинебудь воювати з Англією, то її требаби великої фльоти; але Америка повинна уже тепер прийти до переконання, що війна межи двома державами, уживаючими англійської мови, булаби найстрашнїйшим ударом для обох, просто кінцем цивілізації.**

**Проти сенатора Ленрута говорив сенатор Пойнтдекстер, котрий підносив, що найкращим способом запобіження такій війнї булоби побудувати таку велику фльоту, щоби вона збуджувала респект в кождої держави і дала Америці можність диктувати свою волю в світі. Найкращим способом виключення війни, на думку сього сенатора, зменчити фльоту так, щоби вона була найменча з усіх фльот в світі; тоді кожда держава буде бачити, що тепер час зачіпати Америку.**

**Остаточно сенат відкинув внесеннє сенатора Ленрута, котрий пропонував зменчити видатки на будову аеропланів з 52 мілїонів на 37 мілїонів долярів.**

### МІНІСТЕРСТВО ВІЙНИ ЗАРЯДЖУЄ СЛІДСТВО НАД ВОЗДУШНОЮ КАТАСТРОФОЮ.

**ВАШІНГТОН, 31. мая. — Секретар (міністер) війни Вікс зарядив, щоби генеральний інспектор армії генерал-майор Чемберлен перевів слідство над причиною воздушної катастрофи у Морґантави, Мериленд, через котру погибли усі пасажири в числі сімох.**

### ВЕЛИКА ВОЗДУШНА БОМБА ВИБУХЛА МЕЖИ ЖОВНІРАМИ.

**АБЕРДІН, Меріленд, 31. мая. — Великий аероплян набирав нині на урядових полях проб тяжкі пробні бомби, яких мають уживати підчас морських маневрів. Кожда бомба важила 50 фунтів і була наладована найсильнїйшою вибуховою матерією, званою Ті. Ен. Ті. Ті бомби завішувано під літаком на спеціально злаженних ношах. Коло пів до одинайцятої години рано, коли на один літак зложено бомб ваги разом коло 400 фунтів, одна бомба з невисліджених покищо причини вивалася з нош і упала до долу. Наслідки були страшні: наступив страшний вибух, від котрого погибло на місци чотирох людий, всі жовніри. Один цивільний, котрий працював на поли летництва і мав незадовго вступити до летничого відділу армії, був так тяжко ранений, що він помер в шпиталі, не відзискавши притомности. Кромі сего є ранених смертельно ще двох других людий, оба жовніри, та девять осіб ранених тяжко, але не смертельно.**

### СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПАПЕРОВІМ ПРОМИСЛІ.

**ҐРІН БЕЙ, Висконсин, 31. мая. — Страйк в паперовім промислі, котрий треває уже три тижні, допровадив до поважних заворушень. Страйк спричинила змова кількох невеликих паперових обтяти заплату своїм робітникам. На страйк в сїй околиці, в котрій є три великі паперові предприємства, вийшло понад два тисячі робітників. Коли вибух страйк, одна з них зараз перестала робити, а дві другі робили страйколомами. Межи ними та страйкарами прийшло до боротьби, в котрій кількох людий порізано ножами. Страйкарі з початку заховувалися дуже спокійно, переконуючи мирно спроваджених страйколомів не іти до роботи. Коли однак компанія почала перевозити страйколомів трамваєвими возами, так що пикети не могли повідомляти робітників про страйк, зараз прийшло до бійки. Шериф повіту просив уже губернатора о військову поміч.**

## ІМІҐРАЦІЙНИЙ УРЯД ПОДАЄ ЧИСЛО ДОПУЩЕНИХ ІМІҐРАНТІВ.

Ґенеральний комішенер іміграції подає вже число іміґрантів, які будуть допущені в місяцю червни з деяких країв після три-процентового обмеження закона Дилинґгема. І так: з Англії буде могти приїхати 5,923, з Норвеґії 930, з Швеції 1,531, з Данії 433, з Голяндії 276, з Бельгії 119, з Люксембурґу 7, з Франції 437, зі Швайцарії 287, з Німеччини 5,217, з Финляндії 298, з Африки 9, а з Данцигу 22 іміґрантів.

Сю лісту виготовали спільними силами департамент стейту, праці і торговлї. Сї департаменти сподіються уже першого клопоту через іміґрацийний закон. Знаючи про обмеженнє іміґрації, до неї кинулося велике число людий, щоби заїхати до Америки ще перед 3. червня, коли закон почне обовязувати. Дуже можливе, що уже тепер на кораблях находиться більше людий, як з даного краю дозваляється приїздити до Злучених Держав. Що з ними робити? Чи пустити назад чи позволити їм пождати аж до слідуючого місяця, коли вони будуть мали приїхати до Злучених Держав?

### ДИВНА КАТАСТРОФА НА НАДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ.

В понеділок случилася в Ню Йорку дивна пригода на надземній зелізниці: на стації на 149-ій вулиці, на котрій находиться одно з важних перехресть сеї зелізниці, поїзд вискочив зі шин, кинувся то сюди то туди по шинах, звалився на сиґналову вежу і задержався зваливши її до долу. Цікаве було те, що хоч у поїзді було якої пів тисячки пасажирів, мимо того від катастрофи було всего 5 осіб ранених тяжко, а коло 30 легко, хоч перші возы поїзда були розбиті зовсім від удару до сиґналової вежі. Ще більше цікаве те, що межи найтяжче раненими находяться не люди, що були у поїзді або на стації, але люди, що власне в хвилі катастрофи переїздили попід міст надземної зелізниці; на них посипалися маси румовища та розбитих возів, калїчучи тяжко їдучих в автомобілях. Одного покалїченого, на котрого впала велика корба до кермовання, відставлено з розбитим черепом до шпиталю. На хвилю здавалося, що ціле румовище поїзду стане в огни, підпалене електрикою з наладованої нею третої шини; однак дивачність цілого випадку показалася і тут; огонь займився на хвилю, але потім погас, показуючися знов як поломінь кілька вулиць далі.

Причина випадку ще не вислїджена.

### ФРАНЦУСЬКИЙ ГОЛОС ПРО УКРАЇНУ.

Французька часопись „Ле Монітер ді Комерс" обговорює в числі 576 в рубриці „Французькі інтереси за кордоном" справу використання богатства колишньої Росії і каже між иншим: „Там находиться в сфері французького впливу великий край. Сей край — Украіна, числить 35 мілїонів мешканців і має величезні, ще не використані природні богатства. Симпатії України звернені в бік Франції, та вона їх ігнорує. Одинока Україна може дати забезпеку для тих 15 чи 20 мілїярдів французького золота, що сплять в Росії".

## ЗАПОВІДЬ ВІЙНИ З ЯПАНОМ.

Джеймс Гемилтон Луис, бувший сенатор американського конгресу, говорив в Шікаго на поминкових урочистостях. Підчас промови заявив він в присутности трох тисяч осіб, що війна межи Злученими Державами та Японом не минуча. Він проповідував, що по стороні Япану, а проти Злучених Держав будуть стояти усі союзники Америки в послїдній світовій війні. Він казав, що Злучені Держави не мають в Європі ані одного приятеля. „Америка мусить стерегтися перед всякими штучками, які Япан робить під покришкою приязни, вдаючи велику вдячність за жертви в крови і грошах, які Америка понесла для нього. Щодо Азії, то там Япан лише що тепер приходить до почуття своєї сили. Незадовго азійські народи зажадають від союзників Америки у світовій війнї, щоби вона надала права горожаньства усім азійським народам. Ті народи не будуть могти відмовити просьбі Япану через те, що вони звязані з ним торговлею. Через се Америка лишиться сама в світі. Заким ще народжуючеся тепер поколїннє доросте, воно побачить, як на Тихім Океанї буде рішатися, чи Америка є першою державою в світі, чи вона впаде під ударом азійських народів".

### ЗАТОНУВ КОРАБЕЛЬ.

Після бездротної телеграми з корабля „Елсі ІІ.", американський рибацький корабель „Есперанто" потонув коло Соболевого Острова, недалеко від Галифексу. Корабель, повідомляючий про затопленнє „Есперанта", подає також, що він стояв при його затоненню і бачив, що він затонув по самую поперечку щогли, але не каже, що сталося з моряками та рибаками, котрих було на кораблі яких 25 люда. Попереднього дня перед катастрофою капітан „Есперанта" доносив властителям корабля в Глустер, Месечузетс, що він наловив цілий корабель риби і рушає по 8 тижневій полові домів. Яка причина затонення, не знати ще. „Есперанто" мав 140 тон містоти. Він був збудований 15 літ тому в Англії, а збудовано його так добре, що вже кілька разів він виграв перегони рибацьких лодок.

### ВОЗДУШНА ЛІНІЯ МЕЖИ НЮ ЙОРКОМ ТА АТЛЕНТИК СИТІ.

Від 15. червня буде отворена межи Ню Йорком та Атлентик Сити воздушна лінія: 12 велетенських постійних літаків, кождий з моторами о силі 900 парових коний, з роскішними возами, приміщуючими по 20 пасажирів, залогу та оператора бездротного телеґрафу, будуть курсувати без упину межи сими містами.

В неділю, дня 29. мая, відбулася перша пробна їзда. Їхали 23 особи, межи ними богато офіцерів та машиністів. При стерні літака сидів якийсь час самий Габард, президент Сіборд Консолидейтид Ер Лайн, котра завела сю комунікацію. Пробний лет відбувся щасливо. Подорож тревала усего 57 мінут. Бездротний апарат літака функціонував дуже добре і дістав відповіди від кількох кораблів на повнім морю.

Компанія думає висилати також по одному аероплянови з Ню Йорку до Філаделфії що 2 години, та по одному літакови до Вашінґтону що 3 години. В Атлентик Сиі літаки висідають в морі, а в Ню Йорку виїздять з 97-ої вулиці.

## ЗАГРОЗА СЬОГОРІЧНИХ ЖНИВ В СОВЄТСЬКІЙ РОСІЇ.

Українська Пресова Служба у Відни повідомляє з Риги: По офіціяльним вісткам з Москви, в численних частинах европейської Росії панує велика посуха, котра загрожує сьогорічним жнивам. Наслідком посухи вибухли довкола Москви величезні пожари ліса і торфу. Совєтський уряд приняв надзвичайні міри для ухиблення катастрофи.

### ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ.

Українська Пресова Служба повідомляє зі Львова: Повстання українських селян проти большевицької влади тривають дальше з неменьшою силою, головно в Подільській, Київській і Херсонській губернії. В области Уманя оперує відділ повстанців під проводом отамана Орєщука. Отаман Заболотний зі своїми повстанчими частинами цілковито опановує зелізнодорожний шлях Христинівка-Вапнярка. В области Токова-Вишкова, дальше в околиці Теплівки і Покотилова повстанці нападають під проводом отаманів Опопа, Цвітовського і Липи на большевицькі залоги, причому відбуваються дуже завзяті і жорстокі бої. На прапорах повстанців видно написі: „За волю України", „Проти уряду комісарів і грабіжників", „Хай живе Українська Народня Республіка".

### ДЕНІКІН В РОЛІ ПИСМЕННИКА.

Варшавська російська „Свобода" приносить вістку, що генерал Денікін, якого імя відоме з нещасної стратегії виправи на Україну в 1919 р., пробує тепер щастя на писменському полі. Він покінчив щойно перший том „Історії російської трагедії" яка обіймати-ме три томи. В першому томі обговорено період від початку революції до виступу ґенерала Корнілова; другий том присвячений війні Корнілова, а в третьому томі автор обговорює свою власну діяльність.

### ВЧАСНА КАРІЄРА.

Перед бруклинським судом для дітий ставала в четвер 15-літна дівчина, Флоренс Коблей, обжалована за небувалий для такого віку злочин двоженьства. Суд каже, що вона має уже двох мужів. Її арештовано на жаданнє Оттона Берінґера, котрий каже, що оженився з нею дня 2. цвітня сего року. Молода жена покинула його в два тижні по шлюбі. Він довідався пізнїйше, що вона уже мала одного мужа, як виходила за нього. Слідство виказало, що вона вийшла замуж в падолисті минувшого року. Другий муж каже, що, як він і його наречена ішли вибирати дозвіл на женячку (меридж лайсенс), то наречена показала йому свідоцтво уродин, з котрого виходило, що вона має уже 18 літ. Допрова пізнїйше відкрив він, що свідоцтво уродин було пошахроване. Він зізнав також, що, як він довідався, що його жена уже була замужем раз, то вона йому пояснила, що її перший шлюб був уневажнений.

Через те, що дівчина така молода, її не поставлено перед суд для дорослих людий, але перед дїточий суд. І не судили її за двоженьство, але за діточе невідповідне заховання. Суддя віддав її до дня розправи в опіку товариства для запобіження жорстокости супроти дітий.

## ЗАСІДАННЄ АЛІЯНТСЬКОЇ НАЙВИСШОЇ РАДИ ЗНОВА ВІДЛОЖЕНО АЖ ДО 15. С. М.

### ТАК ДОНОСЯТЬ З ПАРИЖА, ЗАЯВЛЯЮЧИ, ЩО ФРАНЦІЯ Є ЗА ОПІЗНЕННЄМ ІЗЗА НЕЯСНОЇ СИТУАЦІЇ НА ГОРІШНЬОМУ ШЛЕСКУ.

**ПАРИЖ, 31. мая. — У французьких політичних кругах заявляють, що аліянтська Найвисша Рада не збереться на нараду перед 15. червня с. р.**

**За сим заявився французький премієр Бріян, котрий противиться плянови британського премієра Ллойда Джорджа, аби шлеську справу полагоджено скоро. Натомісць Бріян хоче, аби оставити два тижні часу для комісії знавців (експертів), яку назначено в Парижі за згодою Англії.**

**Покищо Ллойд Джордж не противиться опізненню конференції Найвисшої Ради, але можливо, що він ще зажадає прискорення.**

**Франція вижидає підпертя своєї політики на Найвисшій Раді зі сторони американського представника, амбасадора полковника Джорджа Гарві. Франція теж хотіла би підпертя для своєї політики зі сторони амбасадора Гарві, але на се нема надії з уваги на великі симпатії для Англії, які раз-враз виявляє у своїх промовах полковник Гарві.**

**Без огляду на се, коли збереться Найвисша Рада на слідуюче засіданнє, яко першу справу під дебати візьме питаннє про вирішеннє долі Горішнього Шлеска.**

### ЗАЯВА АМБАСАДОРА ГАРВІ ПРО ЙОГО УЧАСТЬ В НАЙВИСШІЙ РАДІ.

**ЛОНДОН, 31. мая. — Американський амбасадор Джордж Гарві сказав сьогодня американським кореспондентам, що він візьме участь в найблизшому зібранню аліянтської Найвисшої Ради в Бульонь, у Франції, але він ще не знає, чи братиме участь в її нарадах, чи лише сидіти-ме як обсерватор (приглядач).**

**Далі заявив він кореспондентам, що не гадає висловлювати своїх особистих поглядів про міжнародні питання.**

### АМЕРИКА В АЛІЯНТСЬКІЙ КОМІСІЇ ВІДШКОДОВАНЬ.

**ПАРИЖ, 31. мая. — Американський представник Роленд В. Бойден, згідно з порученнєм президента Гардинга, зачав наново брат иучасть в засіданнях аліянтської комісії воєнних відшкодовань.**

**Крім того вже з його поручення засідає його помічник Джеймс А. Лоґен в комісії ґарантій (запорук), яка є підкомісією в комісії відшкодовань.**

**Заступництво Америки в тих комісіях є неурядове.**

### ВЕЛИКИЙ УСПІХ ПРЕМІЄРА БРІЯНДА У ФРАНЦУСЬКОМУ СЕНАТІ

**ПАРИЖ, 31. мая. — У французькому сенаті (висшій палаті парляменту) прихильники бувшого президента Франції, Пуанкаре( розвели аґітацію за поваленнєм теперішнього міністерського кабінету Брііянда.**

**Проба сил між прихильниками Пуанкаре і прихильниками Брііянда в сенаті прийшла сьогодня вчасі голосовання над заявою довіря для премієра. В голосованню Бріян дістав 278 голосів, а проти нього осталось усього 8 голосів.**

**Ся побіда Брііянда виказала велику теперішню його силу в сенаті, а безсильність ґрупи Пуанкаре.**

**Одержавши признаннє в обох палатах парляменту (в палаті послів і сенаті), премієр Бріян чується тепер доволі сильним забрати рішучійший голос у вирішуванню міжнародних справ.**

### БРІЯН ПРОТИ ОКУПАЦІЇ НІМЕЦЬКОЇ УГЛЕВОЇ ДОЛИНИ РУР.

**ПАРИЖ, 31. мая. — Премієр Бріян заявив сьогодня в сенаті, що колиб Франція хотіла заняти німецьку углеву долину Рур, щоби стягнути гроші з Німеччини, то мусїла би для сього покликати Французів під оруже; але сього він не зробить. Колиб се зроблено, говорив він, то не було-б уже ані мирового договору ані комісії відшкодовань, а цілий світ попав би у здивованнє.**

### СИТУАЦІЯ НА ШЛЕСКУ СПОКІЙНІЙША.

**ПАРИЖ, 31. мая. — Французьке міністерство заграничних справ подає, що теперішня ситуація на Горішньому Шлеску є далеко спокійнїйша ніж се виходило би з деяких інших депеш.**

### ГУД ТАЙМ ДЛЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ НА ШЛЕСКУ.

**БЕРЛІН, 31. мая. — Британські війська, котрі тепер прибувають на Горішній Шлеск, переконались, що мир неменьше небезпечний від війни. Скрізь нападають їх Німці, але вже не жовніри тілько дівчата і не з гарматами, але з поцілунками, обіймами і цвітами. Просто не можуть британські жовніри перейти улиці. Всюди буря цвітів і поцілунків їм на дорозі. Лише ті, що сховані за зелізними стінами тенків, є безпечні перед бурею.**

**В місті Ґляйвіц розійшлась вістка, що Поляки убили за містом цивільних Німців, котрі ішли на прохід. Се викликало прямо заворушеннє в місті, яке великою однодушною громадою зібралось на протестаційне віче. На тім вічу промовляли британські й італійські офіцири, взиваючи населеннє до спокою.**

**Товпа брала британських та італійських офіцирів на руки та носила їх, уквітчаних в цвіти і зелень, серед гримких окликів одушевлення.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА. | |
|---|---|---|---|
| Three cents the copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates. | | В Джерзи Сити і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відвічає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# НЕПОРОЗУМІННЄ МЕЖИ ЗЛОДІЯМИ.

Межи польськими панами та московськими комісарами, що ще недавно згоду запивали в Ризі, зайшло непорозуміннє.

Пан Раковський, як комісар закордонних справ так званої радянської України, вислав ноту до князя Сапеги, польського міністра закордонних справ, в котрій виступає проти поступовання польського уряду проти постанов риського договору.

Панови Раковському не подобається, що у Тарнові, у західній Галичині, існує і працює організація, що називає себе правительством Української Народної Републики, котра посідає свій кабінет міністрів, а також свій імпровізований парлямент під іменем Ради Републики, котрий відбуває правильні засідання. Далі пан комісар Раковський, видно забуваючи про те, що його агенти пишуть, що на Україні все благополучно і що там ніяких повстань нема, підносить, що на польській території творяться банди, котрі опісля переходять на українську область, аби там допускатися рабунків, підпалів, противжидівських погромів, убийств совєтських комісарів, та червоноармейців, нищення зелізничих торів і поповняти тим подібні злочини.

Щоби ще краще пришпилити брехню своїх власних агентів, пан комісар Раковський подає в своїй ноті, що на південь від Тростинця на Поділю увихаєтся банда Хмари, що належить до кавалерійської партизантської дивізії з околиці Буга, яку утворено на приказ Петлюри дня 24-го лютого с. р. На польській области недалеко від польської і української границі, на північ від околиць Рівна є розташований цілий ряд повстанчих генеральних штабів, котрих цілю являється переправлювання та кермування отсих банд на українську територію. На основі зізнань полонених, твориться тепер на польській области в районі Заслава другий відділ, на чолі котрого стоїть якийсь инший отаман — бандит. У Володимирі Волинськім з тою самою цілю працює отаман Павленко. Всі сі вичислені відділи є призначені до підняття воєнних ділань проти уряду Радянської України на Волині, Поділю і Київщині.

Супроти того — український радянський уряд протестує проти удїлюваного підперття польським урядом та оказуваної ним толеранції для контрреволюційної, української організації та висловлює надію, що польський уряд положить край тарнівському правительству і всім організаціям, яких істнування являється яскравим потоптаннєм II-ого артикулу мирових постанов.

У відповідь на ноту пана комісаря Раковського відповів князь Сапега, що II-ий артикул мирового договору в Ризі містить в собі лише взаємне зобовязання до повного пошановання державної суверенности і здержання себе від якогонебудь вмішування у внутрішні справи другої сторони. Натомість дотично організацій, яких цілю єсть збройна боротьба з другою договірною стороною, то в мирових прелімінаріях було установлено, що зобовязання до нетворення та до непідпирання таких організацій має бути вміщене щойно в мировім трактаті. Таке зобовязання обі договірні сторони справді приняли, але воно стане обовязуючим щойно після вимїни ратифікаційних документів. Отже супроти поданого стисло—правного становища, покликування на мировий трактат не має під собою основи.

Щодо зобовязань, які виникають з II-ого артикулу ризького договору, то польський уряд виповнив усе, чого домагаєся від нього большевицький уряд. Як лише увійшло в силу перемиря на фронті, війска отамана Петлюри були розоружені і інтерновані; а само перебування отамана Петлюри, як рівнож групуючихся біля него міністрів на польській области, було польським урядом толероване на основі загально серед цивілізованих народів обовязуючого права азилю, факт, який впрочім є вповні згідний з виразною постановою мирових договорів, а проти котрого російсько-українська делєгація в Ризі, яка про сей фактичний стан справи була точно поінформована, не піднимала жадного протесту.

Польський уряд, котрий стоїть на стислім становищі невмішування у внутрішні справи своїх сусідів, не є в жаднім контакті з повстанськими відділами, про діяльність яких польський уряд довідується з вище поданої ноти і з уваги на те — польському урядови невідомо, що роблять отсі банди на українській области, хто організує розбої і жидівські погроми, та хто нищить залізничі шляхи. Польський уряд одначе може бути цілком слушно занепокоєний діяльністю уряду українського.

А іменно: дійшло до відома польського уряду, що на области України формуються відділи, котрі складаються з польських горожан, уроджених у Малопольщі, і то: — в Проскурові розльоковано 1-ий галицький полк піхоти, котрого командантом є якийсь Винничок, родом з під Львова; в Гайсині розльоковано 2-ий галицький полк піхоти, під командою нікого Богака, що походить з тернопільського повіту, в Балті є запасний галицький відділ; у Вапнярці є 3-ий галицький курінь, котрого командантом є мешканець борщівського повіту Кузницький; в Жмеринці є перший значний галицький курінь, під командою нікого Книдика, що походить зі скалатського повіту.

При армії Буденного формується перший галицький кавалерійський полк, котрого командантом є мешканець золочівського повіту Осайків. При 60-ій совітській піхотній дивізії формується кінна галицька бригада, під іменем червоного галицького козацтва. Усі ті галицькі формації входять в склад 12 і 14 совітської армії, а кавалерія становить складову частину армії Буденного і т. д.

З огляду на такий стан справи, польський уряд є приневолений домагатися від уряду Радянської України, аби він заперестав підпирати всяку йому ворожу військову акцію, яка суперечить з виразною постановою II. артикулу мирових прелімінаріїв і з моментом управосилнення трактату буде домагатися найстислійшого виконання клявзуль артикулу 5, заключеного в Ризі мирового трактату.

Такі закиди роблять собі взаємно пан комісар, який недавно з ромунського Болгарина чи з болгарського Ромуна перекабатився на Українця (хоч української мови ані в зуб не вміє), та пан князь Сапега, нащадок роду українських перекінчиків. Такі закиди віроломства підносять один проти другого пани, що ще недавно в Ризі величали себе джентельменами.

Як воно там полагодять свої непорозуміння панове князі з панами комісарами, не наша голова журитися. Ми тілько підмітити мусимо, що ані Поляки не виноваті, що на їх території збирається українська армія проти Москалів, ані Москалі не виноваті, що на загарбаній Москвою території другі Українці збираються проти Поляків. До того, щоби раб повстав проти панованя, проти гнету, визиску, не треба жадної агітації, пропаганди ані заграничної помочі. Се таке природнє, як те, що здушена пружина не дається стиснути, або те, що вода гату рве. Українці не були народом, якби не повстали так проти московських як і проти польських панів.

**Сварка межи польськими панами західної части української землі та московськими панами східної части України така природна. Одні і другі думали, що вони потрафлять поділитися панованнєм над українським народом і спокійно споживати його добро і працю. Не відали, що якимсь способом людство стремить до справедливого ладу, до повалення всякого гнету і всякого визиску. Не знали, що Україна буде стояти колькою в боці Польщі та Московщини, поки одна і друга не спокутує свого злочину супроти України і поки на українській землі не запанує свобідний український народ.**

**Чи скорше, чи пізнїйше, до сего дійти мусить.**

# ПЕЩЕНА ДИТИНА АНТАНТИ ЗНОВ ВОЮЄ.

## ПОЛЬСЬКИЙ НАЇЗД НА ГОРІШНИЙ ШЛЕСК.

(Від власного кореспондента).

Я вже вам писав про вислід плебісциту на Шлеску. Більшість населення і більшість громад заявилася за тим, щоби Горішний Шлеск належав до Німеччини. Супроти сього Польща виступила з домаганнем, щоби Горішний Шлеск поділити. Своє домаганнє опирає вона на тім, що в полосі, яка межує з польською границею, є польська більшість. Се домаганнє було би справедливе, як би взагалі нові державні границі ведено згідно з границями національними. Але коли його зіставить та сама Польща, яка на сході загарбала сотки тисяч квадратових кільометрів українських, білоруських і литовських земель, на яких польське населеннє не доходить і до 5%, — то стане ясно, що ходить тут не о справедливість, а о загарбаннє лакомого кусня землі. Польща може ставити таке домаганнє, бо сей лакомий кусок землі треба відірвати від Німеччини. А держави антанти уважають тепер „справедливим" усе, що може пошкодити Німеччині.

Одначе сим разом Польща, видно, не є певна, чи держави антанти схотять сповнити її домагання що-до Горішнього Шлеска, бо, не чекаючи рішення держав антанти, напала на Горішний Шлеск, щоби його завоювати.

На Горішнім Шлеску пильнує порядку антанська комісія, якої головою є французький ґенерал (Le Rond). Комісія має до своєї розпорядимости трохи англійського, французького й італійського війска і т. з. „полїцію голосування", до якої антантська комісія нарочно прийняла переважно Поляків.

Взагалі-ж антантська комісія Полякам давала повну свободу рухів, а Німців держала дуже остор. В часі, як на Горішнім Шлеску урядує антантська комісія, вже було кілька польських повстань проти німецьких цивільних властий і німецького населення. За кождим разом Німців побито, а польським повстанцям це сталося нічого.

Отже тепер знов піднято на Горішнім Шлеску польське повстаннє. Підготовив се повстаннє польський плебісцитовий комісар **Корфанти**, відомий польський політик на Горішнім Шлеску. Коли-ж усе повстаннє розгорілося на добре, **Корфан оголосив себе провідником повстання**, а польське правительство, щоби про людське око скинути з себе відвідальність за повстаннє, заявило, що Корфант відкликаєть зі становища польського плебісцитового комісаря.

**Словом, тут повторилася дословно та сама історія, яку в літі 1920 р. Поляки зробили з Вильном.**

Як відомо, Поляки були заключили з Литовцями перемирє. Тоді польський ґенерал Желіговський „збунтувався" і „на власну руку" почав далі воювати з Литовцями, аж доки не заняв Вильна. Польське правительство оголосило, що воно є проти „збунтованого" ґенерала безсильне, а рівночасно посилало йому війско, муніцію, поживу. А ціла Польща, почавши від сойму і скінчивши на малих місцевостях, ухвалювала резолюції, які величали ген. Желіговського і заявляли, що Вильно мусить бути на віки польське. Коли-ж показалося, що антанта не думає поставитися остро супроти заняття Вильна польським „збунтованим" ґенералом, тоді й польське правительство **урядово** стало на тім, що Вильно має належати до Польщі. Антанта й доси не спішиться управильнити справу Вильна і волю — бодай доси — таки „присохли" до Польщі.

Тепер повторяється та сама історія на Горішнім Шлеску. Польський плебісцитовий комісар Корфант організує польське повстаннє й оголошує себе провідником повстання. Польське правительство заявляє, що Корфанти „збунтувався" і вже не є польським плебісцитовим комісар. Рівночасно „збунтований" Корфант дістає з Польщі війско, яке на шлеській границі перебирається по цивільному, щоб не виглядало, що в повстанню бере участь польське війско, дістає муніцію, словом, дістає все, що що треба для ведення війни. А ціла Польща знов ухвалює резолюції які величають „збунтованого" Корфантого і заявляють, що Горішний Шлеск мусить належати до Польщі.

Що-ж робить антантська комісія, яка має пильнувати порядку на Горішнім Шлеску? Вона видає острі відозви, в яких заборонє нарушувати порядок, а Корфанти з своїм війском з тих відозв сміється і домагається, щоби війска антанти „заховувалися невтрально", то значить, не перешкаджали Полякам бити Німців. Що-до війск, якими розпоряджає антантська комісія, то **французьке** війско очевидячки сприяє Полякам і уступає перед ними, заявляючи, що не має сили ставити їм опору, а нечисленні **англійські й італійські** відділи є справді безсильні. Італійці в ріжних місцевостях мали битви з Поляками і понесли втрати.

Німецьке правительство не має права післати на Горішний Шлеск свого війска і мусить безсильно приглядатися, як Поляки бють Німців.

Поляки очевидно числять на се, що як вони займуть Горішний Шлеск своїм війском, то антанта не буде їх звідси викидати і Горішний Шлеск таки лишиться при них.

Що Поляки на се числять, се нічого дивного. Така „штука" вдалася їм уже два рази, зі **Східною Галичиною** і з **Вильном**, — то чому не мала би вдатися третійраз.

Як відомо, в маю 1919 р. антанта подиктувала Полякам і Українцям перемирє в справі Східної Галичини і заявила, що хто на се перемирє не згодиться, той буде мати проти себе цілу антанту. **Українці перемирє приняли, а Поляки розпочали офензиву проти Українців.**

Польська офензива була знаменито приготовлена і польський сойм висловив за се польській команді признаннє.

Що-ж тоді зробили антанта? Чи виступила проти Поляків? Де там! Про людське око запитала Польщу, чому вони ведуть офензиву. На се начальник польської держави Пілсудский відповів, що Польща не веде офензиви, тільки бороняться проти **Українців**, які самі почали офензиву. **Се була брехня**, про яку антанта могла перекопатися з дебат у польським соймі і з усіх польських газет. Але антанта удала, що приймає ту брехню за правду і ждала, що буде далі.

Якби Українці почали були бити Поляків, тоді антанта була би знов наказала зробити перемирє, як се зробила була в лютім і марті 1919, коли Українці мали туй-туй вигнати Поляків зі Львова.

Та сим разом Поляки були сильнійші, бо ціла Польща могла зібрати більше війска, ніж Українці в Східній Галичині, а крім того Франція висилала до Польщі польську армію Галлєра, яка була зорганізована й узброєна в Франції.

Отже антанта спокійно ждала, аж Поляки завоюють цілу Східну Галичину. Коли-ж се сталося, тоді антанта рішеннєм з 25. червня 1919 **уповажнила Польщу заняти Східну Галичину.**

Так за згодою антанта Польща доконала в 1919 р. розбою на Східній Галичині.

Так само за дозволом антанти Польща доконала в 1920 р. розбою на Вильні.

Чи дивниця, що в 1921 р. Польща пійшла розбоєм на Горішний Шлеск, сподіваючися, що й за сей розбій антанта їй нічого не скаже?!

Гайдельберг, 7 мая 1921.

**Д-р Михайло Лозинський.**

# ПІД РОЗВАГУ

## ЧЛЕНАМ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ ТА ГОЛОВНИМ УРЯДНИКАМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО СОЮЗА, ПРОВИДІННЯ, НАРОДНОЇ ПОМОЧИ Й ІНШИХ.

(Надіслана стаття).

Вичитавши відозву п. К. Кирчова в ч. 120 „Свободи", я прийшов до переконання, що всяка народня праця полягає на народі, котрий є зорганізований. Годі вимагати народньої роботи від опортуністів. Годі вимагати праці від людей, котрі самі хотять бути лідерами і користати з цеї праці.

Літ 30 минає, як наші Українці зорганізувалися в могучу організацію, нинішний Український Народний Союз. Літ 30 минає, як члени сеї організації окрім запомоги ширили українську просвіту поміж еміґрантів. Були і похибки, було й добре. Кожда похибка давала оден степень більше до поступу. І при помочи Укр. Нар. Союза, найстаршої нашої організації, повстали другі, можливо що іншого погляду, але все мусимо признати, що при помочи У. Н. Союза народився Укр. Р. Союз і Провидіннє, а при помочи тих трох організацій народилися й инші, котрі або екзистують, або вже повмирали. **А все то повстало з людей, котрі були зорганізовані.**

Були зізди, були фонди, була запомоги, була політична праця на українській ниві, але — все то було роблено **членами, братствами, сестрицтвами і товариствами**, зорганізованими в одну, другу або трету головну організацію.

Хто збирав фонди і давав на школи, на памятники, на Франка, на Січенського, на Український День, на оборону Галичини, на Січових Стрільців, на церкви і взагалі на кожду українську добру ціль? Відповідь дуже легка: **Члени братства, сестрицтва і товариства, зорганізовані в одну, другу, трету або четверту головну організацію.** Правда, були інші політичні організації, як: Українська Народна Рада, Українська Федерація, Український Народний Комітет, але хто їх збудував? Члени тих братств, сестрицтв і товариств, котрі належали до головних запомогових організацій.

І кому-ж тепер годиться тую працю за такі літа осудити? Чи лїнюхам, неробам і розбивачам організацій, котрі ніколи на ніщо цента не давали? Чи нам, членам братств, сестрицтв і товариств головних організацій, котрі за цілий час нашого життя в Америці всяку політичну роботу робили?

Як бачимо, то ніхто інший, а тільки народ, зорганізований в головні організації, може свою працю осудити, свої блуди направити і до дальшої праці рукави закотити. Тому було би великим соромом для наших головних запомогових організацій, як би вони чекали з заложеними руками і слухали ріжного рода наруг зі сторони лайдаків, інтриґантів і неробів, котрі нічого не давали і не робили, а з великим вереском критикують всяку українську працю. Тож берімся до діла. Нехай не буде одного члена в братстві і товаристві головних організацій, котрі не взялиб українську справу ще раз у свої руки. Не зважаймо на кошти. Тисячі наших людей поклали свої голови за свободу Неньки-України, не жалїючи свого найдорозшого життя, а ми малиб дивитися на таку дрібничку, як кошти? Ні! І ще раз ні! Нехай всі українські головні запомогові організації порозуміються як найскорше і скличуть оден великий **зізд**, або **сойм** зі всіх братств, сестрицтв і товариств. Сего вимагає справа наших галицьких і буковинських Українців. Сего вимагає справа, щоб нас ніхто інший не судив, але ми самі себе. Нехай такий зізд або сойм буде тільки український. Тому я від себе попираю проект п. К. Кирчова, з поправкою, щоби не в двох місцях був зізд або сойм, але в однім. В такім соймі мають брати участь тільки Українці й Українки, а фаховців полишім; нам не треба вичисляти, хто чим занимається. Тим я хочу сказати, що се цілком без потреби вимінювати: доктор, майнер, коваль, священик, або інші титули; слово „Українець" або „Українка" вистарчить.

Над проектами богато не розбирати, але най кожда часопись, орган головної організації, надрукує таблицю голосовання, з написом: **„Котре братство, товариство, сестрицтво, парохія, клюб або інша організована група бажає вимовлення Галичини з ляцької неволі, нехай голосує за зізд, сойм".**

Таке голосованнє має потревати найдальше оден місяць. Табличка з голосованнєм має бути в кождім числі дотичного органу. Кождий голова товариства, братства, клюбу, парохії, повинен в тім важний спосіб скликати надзвичайний мітинг і дати сю справу під голосовання членів, а вислід голосовання заслати до органу своєї головної запомогової організації. В організації сила! І сим разом покажім та здвигнімся на великий зізд, аби чужинці пізнали, що ми за народ і чи ми діти.

Я думаю, що не знайдеться одного українського братства, сестрицтва, товариства, кружка, клюбу чи парохії, котрі не бажалиб помогти нашим братам у боротьбі за визвіл Галичини з ляцького ярма. „Всі за одного, один за всіх!" Голосуймо скоро і домагаймося зізду, або одного великого „сойму". А нашим головним урядникам від запомогових організацій припоручім зіхатися по вислідї голосування і назначити одно головне місто, в котрім мав би відбутися такий зізд або сойм. Не кажім, що за помоговим організаціям не треба мішатися в політичні справи. Запомога нехай лежить у щадницях, але дух наш український нехай робить свою другу запомогу, а се є: **визвіл наших братів і сестер з ляцької неволі.**

Тож в кого серце українське, в кого є хоч трохи любови до свого українського народу, нехай бє у великий дзвін: **„На зізд! На сойм! Українська Громадо! Ратуймо своїх братів і сестер!"**

На зізд чим скорше, бо Ляхи хотять затягнути моргеч в американських банкирів на нашу землю! Даймо знати Американцям, що се не ляцька земля. Даймо знати Американцям могутнім зіздом, що се не ляцька нафта, сіль і лани! Нехай на сім зізді почує американський народ, хто се є дволичний пияк, тості і ріжного рода принцики, котрі хотять торгувати українським майном.

Бо від нас, Громадо українська, бо від нас залежить, чи ляцька марка має пійти в гору чи полетіти стрімголов в долину, як полетіла Ванда до Висли. На зізд, українська Громадо, бо кличуть нас з могил голоси тих численних героїв, котрі полягли за волю і свободу України.

Бейон, Н. Дж., 28. мая, 1921.

**Галичанин.**

(Проситься українські часописи о передрук).

## ЩЕ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ У ЛЬВОВІ.

(Надіслана стаття).

Недавно тому богато було писано в усіх українських часописях про розпучливе положеннє Українського Незалежного Театру, що грає під фірмою Українського Народного Театру Української Бесіди у Львові, столиці Галичини. Управа сего Театру поміщувала просьби і благання о матеріяльну поміч, та однак все те відбилося від слуху нашої еміґрації, як відгомін об тверді гірські скали.

Можна не дивуватися людям, котрі зовсім не розуміються на мистецтві, бо є такі люди, хоть їх і не богато, котрі не потребують і не люблять театру та вже через тесаме не розуміють його завдання і значіння для культурного розвитку народу.

Однак що думати про тисячі наших громадян, котрі розуміють завдання театру і люблять рідну сцену; що думати про многі десятки наших аматорських, драматичних і ріжного рода співацьких та музичних товариств, котрі неначеб не чули про справу Українського Театру в Галичині? Не можна ніяк сего зрозуміти, щоби сі товариства, котрі густо-часто самі устроюють театральні вистави на ріжні цілі, не могли почутися до морального обовязку зробити таку легку, приємну й ідейну річ, як устроєнє хоч одної вистави на дохід Українського Театру у Львові.

Після цілого ряду дописий а навіть редакційних статтий про потребу помочі згаданому театрови післано для сеї одинокої сего рода української інституції в Галичині заледви 107 тисяч польських марок, то значить $146.75, з двох представлень, уладжених на сю ціль заходом нюарських Українців. Прочі наші кольонії і пальцем не кивнули в сю сторону. Не зробили в сім напрямі нічого навіть центральні запомогові орґанізації, котрі мають на се фонди і могли вділити хоч якунебудь лепту з фонду на просвітні цілі.

А треба знати, що під сю пору Український Театр у Львові є одинокою вільною трибуною, з якої гомонить могуче українське слово на поневоленій Ляхами нашій Галицькій Землі. Він підтримує втомленого духа українського громадянства, розганяє зневіру і наповняє серця надією на красшу і світлійшу будучність. Просвічує і гартує духа української молоді до витревалости і боротьби за свої права. Він служить однаково молодому і старому; однаково робітникови, селянинови й інтеліґентови. Сю роботу сповняє сей театр не відтепер, а перейшло 60 літ служить вірно українській суспільности в погоду і негоду, нераз без найпримітивнійших средств до життя, як той вірний пост перед табором свого війска.

А позатим театр має велитенську культурну вартість, а що воно так є, про се одним словом може служити факт, що другі нації мають множество драматичних і оперових театрів, на котрі субвенціонують міліонові суми.

І я длятого маю такий погляд, що не варт називатися Українцем той, хто не почувається до морального обовязку підтримати одиноку сего рода народну інституцію в Галичині.

А передівсім українська інтеліґенція та наші драматичні, музичні і співацькі товариства повинні перші почутися до сего морального обовязку. Я пригадую сим товариства, що можна відшукати сотки оголошень, що ріжні товариства устроювали представлення навіть на дохід одиниць, на свої парохії, на мундури, уніформи, церковні ризи й ікони, на котрі вірні складають потрібні жертви. То чому-ж би тісамі товариства не прийшли такимсамим способом на поміч в ратованню від упадку Українського Народного Театру у Львові, котрий сповняє так важне завданнє для цілої української суспільности?

**Микола Шустакевич.**

Прошу другі українські часописи о передрук.

## РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. Укр. Січ, від. 136, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 1-шій годині пополудни, в неділю, 5. червня, в гали парафіяльній під ч. 220 Джейн стр. На тім мітінґу будеться принимати нових членів за половину вступного. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Л. Кравчишин, предс.; Н. Винник, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 1-шій годині пополудни, в неділю, 5. червня, в гали Німецькій під ч. 435 Мейн стріт. На порядку нарад касовий звіт, збірка належностий і приниманнє нових членів перед або по мітінґу. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $1.50. — П. Похмурський, секр.

ФРАНКФОРТ ГАЙТС, ІЛЛ. Бр. св. Михаїла, від. 166, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 5. червня, точно о годині 11-тій перед полуднем, а се тому, що члени з иншої місцевости мусять в означеній годині відїхати домів. На порядку дневнім є дуже важна справо до обговорення. Котрий член на сей мітінґ не прийде, заплатить 50 цнт. кари, а другим разом $1.00. — М. Кондрат, секр.



## ОДИН ТИЦІЯН БУВ ТІЛЬКИ В СВІТІ.

Тициян (Tiziano Vecellio) був одиноким з найбільших малярів в світі. В році 1552 вималював він в Болонії портрет цісаря Кароля V. і за се зістав іменований графом Палятину і лицарем Золотої Остороги, а його діти піднесено рівнож до стану шляхти цісарства — що як для маляра було неабиякою честю. Критикований наслідком вивисшення Тициана, Кароль V., дивлячися в очі протестуючим князям заявив: „Знаю велике число князів і королів, однак вірю, що тільки один Тициян є в цілім світі". І днесь богато людий в Злучених Державах і Канаді говорить: „Знаємо о великім числі лікарств на хороби жолудка, однак віримо, що є тільки одно, на котре можемо сполігати, а тим є Трінера Гірке Вино". Наприклад п. Френк А. Новак пише нам в дни 15-о мая, з Brooks, Oregon: „Трінера Гірке Вино є певним лікарством. Був я хорий через сім місяців, однак доперва по уживтю Трінера Гіркого Вина чуюся о дуже ліпше." Длятого ідіть скоро до Вашого аптикара або спродавця середків лічничих і домагайтеся безуслівно „Трінера"!



## В ЛИХУ ГОДИНУ!

(Оповіданнє з села).

III.

Чоловік не знає, що принесе ніч, що принесе день. У вечер засне щасливий і вдоволений, рано будиться — а на порозі чекає його нещастє і біда, якої і не сподівався.

Так було і з бідним Юрою. Цьої нещасної ночі перед св. Ілією обрабував хтось в ночи коршмаря. Злодії забрали що могли. Арендареви вдалося вратуватись, він утік у село й розбудив людей. Зараз рано почали шукати виновників. Кількох підозрілих людей запровадили до громадської канцелярії.

Як це часто трафляється, що попри винуватого впаде підозріннє і на невинного, так було і тепер. Двох-трьох невинних людей відпровадили до арешту. Між ними і Юру, бо коршмар зізнав, що цьої ночі, коли втікав із коршми, щоби ратуватися, по дорозі подибав Юру. Справу віддано окружному судови. Вже близко два місяці сидить Юра в арешті. Більше як половина села, була готова свідчити за нього, але все надармо.

Нещасну матір цілком зломило це нещастє. З журби і грижі за сином занедужала. Люде говорили, що вона вже не піднесеться. Приходять люде, щоби потішити, розрадувати стареньку матір. Та вона мовчить, підіпре голову руками, а сльози котяться по лици.

На самого Дмитра прийшов її найблизчий і найліпший сусід Микола й мовив сумно:

— Підемо, Марто, відвідати Юру.

Засвітилися очі в старенької матері, наче якась надія освітила їх. Спитала тихцем:

— А бачилися ви з ним, Миколо?

— Так, так, — відповів Микола і старався розвеселити матір. — Поздоровив тебе, і просив, щоби принести йому чисте білля.

— Ох! бідна дитина! — говорила мати мов несвоя й стала збіратися. — Я, Миколо, зараз. А вони його пустять, правда?

Микола спустив зір на землю й черкав щось палицею по землі — не знав що сказати. А мати дальше:

— Таж він не підпалив церкви? ...Ой так, так!... А він невинний.

І приладила клуночок, сама закуталася в хустку, взяла паличку в руку й помаленьки з Миколою пішла до міста.

Було вже близко полудне, як прийшли до міста. У місті все веселе; люде йдуть туди й сюди, купують, жартують. Діти бігають, сміються, кричуть — як діти.

Микола і Марта дійшли перед невеликий будинок. З улиці багато вікон, а всі закратовані. В середині видно багато панів, ходять сюди й туди, сидять при столиках, пишуть.

Війшли на подвіря. Микола попереду, Марта за ним. Перед дверми стоїть возний. Микола сказав йому щось півголосом, а цей: „Станьте собі тут, я вас зголошу", і зник у дверях.

Вернув возний й сказав їм, щоби війшли до середини. Обоє увійшли. Посередині великий стіл, вкритий зеленим сукном; на йому дві свічки, а між ними хрест. Кількох їх сидить за столом, перевертають якісь папері. При другому столі пише якийсь досить молодий чоловік. Певно то вони вже все про Юру пишуть—думає Марта.

— Чи то ви, старенька, мати Юри — спитав Марту цей пан, що сидів по середині.

— Так, прошу пана! — відповіла вона й споглянула на цей хрест на столі.

— А щож, зробити мамо, треба терпіти. Може ваш Юра і невинен, колиж все так склалося...

— Біда, прошу пана, — почала мати й розплакалася — тяжка біда! Він був добрий хлопець, і мурашці не заподіяв би кривди.

— Просіть Бога, — каже другий пан — хто зна' може і пустимо його.

— А зараз не буде він міг пійти зі мною? — спитала мати з жалем.

— Ні, мамуню, ще н еможе — каже цей при першому столі. — Мусить ще остати тут у нас.

— Ай, панонньку, змилосердіться надімною нещасною, старою — просила мати серед сліз. — Тай ви, певно, маєте діти... — і дальше не могла говорити.

— Не плачте, мамуню — каже знова цей при першому столі. — Ми також люде; потерпіть іще якийсь час. Може бути, що ваш Юра і цілком буде вільний. — Потім дав знак возному: „Відведіть її, хай побачиться зі сином.

Микола і Марта вийшли з кімнати.

— Бідна мати! — каже цей моолдий урядник.

— Все як мати — каже другий. — Це не жарти, а син одинак.

Коли так оба урядники говорили про нещасну матір, вона зійшлася зі сином. Мусіла це бути сумна хвиля, коли й старий Микола відвернув голову, бо з жалю не міг глядіти на цих двоє нещасних людей. А і цей возний, що вже привик дивитися на людські болі, найшов собі якусь роботу і зник у дверях...

Алеж огидливе це місто! Люде вганяють сюди й туди, наче наняті. Жиди кричуть, глота. Це не так, як у їх спокійному селу. Марта і Микола вернули зі суду, та йдуть помало наче з похорону...

(Конець буде).

## ЦІЛА КОРШМА У СПІДНИЦІ.

Перед бруклинським судом станув оноді Чарлс Пепкас, обжалований за неправну продаж горівки. Однак не він був героєм дня, а його жена. Як державний свідок виступав один детектив і зізнав, що він завважав уже від довшого часу, що з дому Пепкаса виходить усе богато народа. Він зараз став підозрівати, що там мусить бути горівка. Але поліція не могла нічого відкрити, хоч нераз находила несподівано з ревізією. Та детектив не давав за виграну. Як звичайному цивілеви йому вдалося дістати до середини підчас самої урочистости. Осередком свята була пані Пепкас. Вона, хотяй ще не така стара, носить спідницю таку, яку носили за американської горожанської війни, 60 літ тому: широчезну, з ріжними пружинами, сталевими дротами і штабами. Та спідниця пані Пепкас се не була спідниця, а ціла коршма. В ній були і фляшки з напитками, і склянки та келішки, і каса з грішми. А все те можна було дістати через відповідну кишеню.

Суддя приказав мужеви і жені зложити велику кавцію (бейл) і випустив обоє на волю до головної розправи.

## УКРАЇНСЬКІ ПОЛОНЕНІ В НІМЕЧЧИНІ.

Совєтський уряд вислав до свого представника в Берліні інструкції, на основі котрої українські полонені в Німеччині мають бути висилані не на Україну, тільки до Росії. Корисні елементи треба „використати", зате всіх контр-революціонерів треба післати до сих місцевостий совєтської Росії, відки вони не будуть шкідливі для совєтського уряду.,



## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

**Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.**

Пошукую свого шваґра **ВАСИЛЯ ВИЛЯНИКА** в дуже важній справі; походить з села Підпичари, пов. Тлумач. Він сам або хтоби о нім знав, зволить зголоситися, а дістане нагороду. PYLYP SWORAK, Box 130, Apollo, Pa. 27-28

**Пошукую** свого вуєчного брата **ІВАНА БЕМКО,** з села Увсє, повіт Підгайці; замешкував в Бережанах а тепер мається находити в Америці. Хтоби знав про него або він сам, прошу зголоситись на адресу: NICHOLAS TERLUK, State Hospital, Scranton, Pa. 26-27

**Пошукую** свого братанича **ДИОНІЗА ПУТАР,** з села Махнова, повіт Рава Руська, Гал. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситися до: STEPHAN HRYB, 24—13th Street, S. S. Pittsburgh, Pa. 26-27

**ПОТРІБНО** господаря для Українського Народнього Дому при Шестій улиці в Ню Йорку. Мешкання і платня. Місце до обняття з днем 15. червня. По близші інформації голоситись в канцелярії У. Н. Громади, перший поверх, ч. 1, 217-219 E. 6th St., New York City. 26-8

Евгенія Чагаринська пошукує своєї товаришки **ОЛЬГИ ВОЛОШИНСЬКОЇ** а по мужу Хоцяновської, котра має перебувати в Ню Йорку. Хтоби про ню знав, або вона сама, прошу зголоситись на адресу: EUGENIA CZAHARYNSKA, 869—1st Ave., New York, N. Y. 26-27

**ПОЗІР ЗЕМЛЯКИ!** Продам добру і дешеву фарму з цілим інвентарем, 150 акрів і 18 штук худоби. По близші інформації голоситись до: NICK. BUTNICKY, R. F. D. 3, Remsen, N. Y. 26-27



## 45 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ

Ґубернатор Ню Йорського стейту Миллер, підписав рішення на видаванне бонусів (надгороди) для тих жовнірів американської армії, котрі служили в час світової війни. Проте всі Українці, бувші жовніри американської армії, повинні сейчас звернутися до нас в сій справі а ми виготовимо їм, зовсім безплатно, просьбу на отримання сего бонусу. 25вч—

HENRY C. ZARO, Banker,
39 Cooper Sq. Dep.U. New York, N. Y.



## ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

**(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинів).**

**Ціна одної стрічки 10 центів.**

CHICAGO, ILL.

**Аматорський Співацький Кружок** відограє **в неділю, дня 5. червня 1921** комедію в 3-ох діях **НА ВІДПУСТ ДО КИЄВА** в Українській галі при Савт Палайна і 50-та вулиця. На се гарне представленнє запрошує Комітет Українців з Норт Сайд, Вест Пулман, Борнсайд і Гарвей. Початок точно о годині 7.30 вечер. 26-27

JERSEY CITY, N. J.

**Українське Музичне тов. ім. О. Нижанковського на горі міста в Джерзи Сиți, Н. Дж.**

— устроює —

**В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-го ЧЕРВНЯ С. Р.**

**ВЕЛИКИЙ БАЛЬ**

в Riverview Pavilion, Paterson Plankroad and Hackensack Brigde,

Secaucus, N. J.

Початок о годині 2-ій попол. Вступ 50 цнт. з ґардеробою. На бали буде почта любови і нагороди. 26-8

NEW YORK, N. Y.

**ТОВАРИСТВО ТЕРЕБОВЕЛЬСЬКА ПОМІЧ, КОМІТЕТ ПОМОГИ ОБОМ ЖЕРЕБКАМ І КОМІТЕТ ПОМОЧИ М. ХОДАЧКОВА**

— устроюють —

**ВЕЛИКИЙ ПІКНІК**

**В НЕДІЛЮ, 5. ЧЕРВНЯ 1921**

**в BELVEDERE PARK**

**North Beach, L. I.**

Початок о годині 10-ій рано.

ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.

Родимці! Світло сонця і чистий воздух є конечно потрібні для здоровля чоловіка. А знайдете їх тільки на отвертім місци і то гень поза містом Ню Йорком. 26,7,9

Тож користайте з нагоди і виберіться з цілою Вашою родиною та знакомими на наш пікнік. Там буде ясне сонячко, буде й свіжий, весняний воздух, а до того буде еще прилична і весела забава. КОМІТЕТ.

NEWARK, N. J.

Повідомляється членів зі всіх товариств, входячих в **Злучений Комітет Помочи Україні в Нюарку, Н. Дж.,** що збори в справі помочі рідному краєви відбудуться в пятницю, дня 3. червня (June) б. р. о годині 7.30 вечером в Укр. Роб. Гали при 55 Beacon St., Newark, N. J. На зборах будуть говорити бесідники замісцеві. 27-8

**Петро Костів-Костур,** секр.